

UR PRESS- DEBATTEN

Statsrevisorerna och socialpolitiken

Ny Tid ägnar en ledare åt statsrevisorernas förslag om en översyn av sociallagarna och socialvårdsorganisationen och anför:

En del människor tycks ha för sig att socialpolitiken är något stationärt, något för långa tider fastslaget sedan den eller den åtgärden en gång beslutats. Man anser att en social reform skapar en rättighet för den enskilde.

Har den en gång genomförts så är den sakrosant; den får inte rubbas ty det är en rätt som tillkommer medborgaren. Det är lätt att förstå att den enskilde har denna uppfattning. Ingen tycker om att få en förut åtnjuten förmån reducerad till sitt värde eller att helt bli fråntagen den. Sett från samhällets synpunkt ter sig saken något annorlunda. I samhällets hand avser socialpolitiken att vara en för hela folket gagnelig verksamhet. Och folket består inte bara av de nu levande individerna. Det består av hela släktet. Ordet folket inbegriper också generationerna till och med de ännu ofödda generationerna.

Det är kanske ej så lätt att dra några slutsatser av denna betraktelse. Även fortsättningsvis är framställningen delvis rätt grumlig. Statsrevisorerna har uttryckt sig tydligare, vilket torde framgå av det fullständiga referatet på annan plats i detta nummer. *Ny Tid* slutar emellertid på följande sätt:

Det är inte bara statsrevisorernas resonemang om socialutgifternas storlek som lett till en begynnande omprövning av socialpolitiken. Denna inleddes faktiskt med att familjeberedningen fick i uppdrag att utreda huruvida de familjestödjande åtgärdernas effekt svarade mot vad som var avsikten med dem. Socialpolitiken är ingenting som kan fastna i en given form; den måste liksom samhället självt alltid vara rörlig och anpassas efter helheten som väl riktigast kan uttryckas med orden — folkets bästa. Sedan blir det politikens uppgift att i sista hand komma till klarhet om vad som är folkets bästa. Vilket också är ett mycket föränderligt begrepp.

Om "snedvriden socialpolitik" skriver *Sydsvenska Dagbladet Snällposten*:

När statsrevisorerna i sin nu framlagda berättelse påyrkar översyn av socialpolitikens former, grundad på en detaljundersökning av hur socialpolitiken jämte inkomstförskjutningen verkat un-

der senare år, så har de därmed riktat uppmärksamhet på hur en betydande del av den offentliga verksamheten blivit snedvriden på grund av att utvecklingen väsentligen förändrat dess förutsättningar.

Det råder icke minsta tvivel om att de väldiga socialutgifterna verkar konsumtionsstegrande och sålunda inflationsdrivande.

Socialutgifterna har med samhällets starkt förändrade inkomststruktur blivit gåvor. "Det är ju i själva verket fråga om ett slags politiska gåvor, som partierna genom parlamentsbeslut delar ut till väljarna i kampen om rösterna", yttrade direktör Axel Iveroth i Industriförbundet inför Skånes handelskammars möte för några dagar sedan.

Yttrandet må vara tillspetsat, men det innehåller dock kärnan av sanningen om den socialpolitikens snedvridning för att ej säga urartning, som ägt rum under den fortgående strukurförändringen i fråga om inkomstbildningen.

Ny sjukhuslag

Det nya förslaget till sjukhuslag har hittills i pressen endast gett anledning till mindre fullständiga kommentarer. Man har huvudsakligen blott noterat den negativa reaktionen från läkarkåll. *Svenska Dagbladet* har emellertid i en ledare närmare behandlat ämnet och *Morgon-Tidningen* har med en första artikel antytt fortsatt analys av det omstridda förslaget. Under rubriken "Tivelaktig grundval för sjukvård" skriver *Svenska Dagbladet* bl. a.:

Den Sternerska kommittén för översyn av hälso- och sjukvården framhåller i ett yttrande att den ser fram mot en stor, sammanfattande lag, vilken skulle reglera praktiskt taget alla förekommande vårdformer, inberäknat eftervård och rehabilitering. Som en hörnsten häri skulle den nya sjukhuslag ingå, varom sjukhuslagstiftningskommittén i höstas framlade förslag. Härtill må genast fogas den anmärkning att om de övriga byggsstenarna är av samma dubiösa beskaffenhet som den tilltänkta sjukhuslagen, finns det alla skäl att betacka sig för ett sådant lagkomplex.

Sjukhuslagstiftningskommittén har med sitt betänkande åstadkommit en irritation och förbittring inom läkarkåren utan motstycke. Detta är begripligt. Texten präglas från början till slut av strävan att åstadkomma en tyngdpunktsförskjutning i riktning från läkarna till de administrativa organen. Läkarnas ställning skulle försvagas och deras inflytande begränsas, medan det lekmanmässiga inflytandet i motsvarande grad skulle ökas. För denna väsentliga förändring har de sakkunniga icke lyckats prestera en tillnärmelsevis acceptabel motivering.

Tidningen noterar att bestämmelserna om den öppna vården vid sjukhusen är en av de frågor som varit mest omstridda. Mottagningsverksamheten hos lasarettsläkarna har hittills fungerat utmärkt, säger tidningen, utan reglering genom lagstiftning. De problem som upp-

kommit har reglerats genom särskilda överenskommelser mellan huvudmän och läkare. Med lagförslaget förvandlas läkarnas frivilliga åtagande till ett tjänsteåliggande. Tidningen anför betänkligheter häremot och hänvisar till den reaktion som uppstått bland folkskollärarna som tvångsvis skulle åläggas att göra vaktjänst vid skolmåltiderna.

I realiteten kommer sjukhusläkarna att, även i fråga om sin befattning med öppen vård, bli tjänstemän, medan de tidigare intagit ställningen som fria yrkesutövare. Därmed kommer arbetsfrågor m. m. in i bilden. Skulle "reformen" med sin genomgående nivelleringsstendens leda till att läkarna i likhet med andra funktionärer reste krav på normalarbetstid, skulle hela sjukhusvården hotas av sammanbrott. Under alla omständigheter torde man ha att räkna med att den öppna vården efter hand finge en utpräglad poliklinisk karaktär. Det innebär bland annat att patienterna i stor utsträckning förlorar sin möjlighet att välja mellan olika läkare. Generellt måste man befara att kontinuiteten i de personliga relationerna mellan läkare och patienter försvagas eller upphör.

I ett resonemang beträffande kommittéförslaget om sjukhusens dagliga ledning skriver tidningen:

En besynnerlig tendens tycks ligga i tiden att undervärdera läkarna på deras eget fält men värdera dem desto högre på andra. För fångvårdsanstalten Roxtuna är det föreskrivet att chefen skall vara läkare. När nyligen en kommitté föreslog inrättandet av en ny stor alkoholistanstalt ville majoriteten prompt att chefsbefattningen skulle förbehållas en läkare. Men när det gäller sjukvård är det tydligen inte så viktigt som vid fång- och nykterhetsvård att den medicinska sakkunskapen ställs i spetsen. En illustration så god som någon till det gamla talesättet om den uppochnervända världen.

Efter ett skarpt avvisande av lagstiftnings-

kommitténs mening att en chefsläkare på ett sjukhus, ehuru ansvarig, icke skulle ha befogenhet att leda sina underställda läkares arbete i vissa avseenden (abortoperationerna) slutar tidningen:

Uppenbart är att betänkanudet i sitt nuvarande skick icke kan läggas till grund för proposition. Det är lösligt och motsägelsefullt, verkar otillräckligt genomtänkt. Men framför allt har det en allmän syftning som endast skenbart lär vara ägnad att effektivisera sjukvården. I verkligheten torde dess mera genomgripande förslag medföra allvarliga och av ingen önskade konsekvenser. En grundlig omarbetning synes ofrånkomlig.

Effektiva statsförvaltning

Under denna rubrik kommenterar *Stockholms-Tidningen* statsrevisorernas berättelse:

Statsrevisorerna, som nu lagt fram sin berättelse — ett ovanligt digert aktstycke som vittnar om ospard möda — har denna gång som huvudsyfte att påyrka förenklingar och effektivisering av förvaltningen. Alla skall veta att det i dessa tider av svällande statsmakt är ett angeläget ärende, och man har alla skäl att önska dem framgång i dessa strävanden. På litet längre sikt kanske det kan bli något av, även om man nog måste utgå ifrån att marken är hårdarbetad.

Först och främst vill statsrevisorerna ha utredning om ny departementsreform, och man måste ge dem rätt i att den nuvarande uppdelningen av ärenden på olika departement ter sig skäligen oegentlig och nyckfull, vilket måste betunga och försvåra arbetet. Att frågor som rör civilförsvaret, psykologiskt försvar och ekonomisk försvarsberedskap rimligen bör handhas av försvarsministern och inte som nu uppdelas på inrikes- och handelsministrarna förefaller lika naturligt som att hälso- och sjukvårdsärenden lämpligen bör falla under socialdepartementet.

Lika gott och riktigt är anmärkarnas syfte, när de understryker nödvändigheten av reform av

Storstaden såväl som det mindre samhället löser sitt sophämtningsproblem fördelaktigast genom

Dammfri soptömning system NORBA

som tillfredsställer hygieniska krav, underlättar tömningsarbetet, sparar kärnen och är fördelaktigare än annan tömning.

Vi tillverka även kärll för de äldre sophämtningssystemen **Öppen Tömning** och **Kärllbyte** ävensom **Latrinkärll**, **Matavfallskärll**, **Papperskorgar** och **Kärllvättmaskiner**.

MASKINFABRIKS AB NORRBACKEN BLOMSTERMÅLA
Tel. 12 och 54

statsförvaltningen i riktning mot enklare och effektivare arbetsformer. Hur angeläget detta är framgår av att den statliga tjänstemannakåren på ett par decennier i det närmaste fördubblats och nu kostar oss i runt tal 3.350 miljoner om året. Myndigheterna har inte tillräckligt tillvaratagit förenklingsmöjligheterna, anser revisorerna, som särskilt ivrar för kompletterad, allmänna använd verkstadga och även i övrigt gör åtskilliga påpekanden om vikten av arbetsbesparing och rationalisering.

I detta avseende har statsrevisorerna, vilkas ordförande denna gång varit redaktör Frans Severin, i hög grad den stora allmänhetens stöd bakom sig. Liksom för övrigt också när de påyrkar en omprövning av socialpolitiken — ett intressant uppslag till vilket det lär bli tillfälle att återkomma — och en sådan nyordning av vägpolitiken, att det blir möjligt att på en gång färdigställa större vägföretag i stället för att plöttra med en rad smärre vägbitar. Det är en reform som vid upprepade tillfällen påyrkats i denna tidning, som därvid stött sig på fackmännens krav och erfarenheter.

Över huvud taget verkar årets nya giv av statsrevisorerna frisk och lovande; det finns mängder av goda uppslag i deras berättelse och en rad av dessa lär komma att låta tala om sig i debatten en tid framåt.

Aldringarnas arbetsförmåga

har återigen varit på tal i samband med ett interpellationssvar av socialministern. *Expressen* skriver under rubriken "Försummat kapital":

Egentligen är det egendomligt att frågan om äldre personers förvärvsarbete inte för länge sen tagits upp till diskussion på allvar i riksdagen. Problemet hur denna ständigt ökande arbetskraftsreserv skall utnyttjas i arbetslivet har länge hört till de mest angelägna, inte bara ur samhällsekonomisk utan också ur mentalhygienisk synpunkt. Det kunde förutses redan under 40-talet, om inte tidigare, att åldersfördelningen i landet kraftigt skulle förskjutas åt de äldre åldersgrupperna och

under de senaste åren har ämnet ofta varit på tapeten i dags- och socialmedicinsk press.

Man kan naturligtvis som statsrådet Ericsson ursäktas sig med att forskningen över äldre personers arbetsförmåga ännu befinner sig i sin linda och att det därför är svårt att dra upp några riktlinjer för närvarande. Men den ursakten är klen. Den ger bara besked om att staten djupt försummat att ge den geriatriska forskningen här i landet det stöd den behöver för att nå samma omfattning som i andra länder.

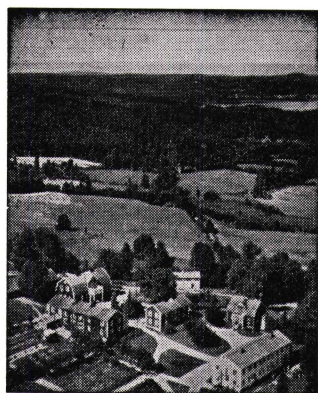
På många håll i utlandet är geriatriken redan en känd och erkänd forskningsgren som samlat stora mängder fakta och rön om den äldre arbetskraftens kapacitet och förmåga att anpassa sig till fortsatt arbete och om hur arbetsuppgifterna lämpligen bör läggas upp för att ge denna arbetskraft möjlighet att göra en produktivt nyttig insats.

Detta material har under de senaste åren presenterats för den svenska allmänheten, dit väl även regering och riksdag får räknas, t. ex. i artiklar i Socialmedicinsk tidskrift, byggda på svenska läkares studier på ort och ställe. Och trots de begränsade resurserna har även i Sverige bedrivits en hel del forskning på området.

Vidare redovisade, om vi inte minns fel, förra årets medicinska riksstämman en hel del av det arbete som utträttats här och i utlandet, varvid man kraftigt betonade att problemet inte får skjutas undan och att samhället inte får tacka nej till de högre åldrarnas bidrag till produktionen.

Ny Tid omnämner samma sak och konstaterar att en utredning är att vänta från arbetsmarknadsstyrelsen, varigenom vissa frågor torde komma att bli besvarade.

Socialministern betonade dock kraftigt att det måste ställas anspråk på företagare och arbetsgivare i olika verksamhetsgrenar. De har ansvar för den äldre arbetskraften, ett ansvar som ingalunda behöver betyda att företaget och övriga anställda blir lidande på att de äldre får stanna kvar och anpassas till samhälls- och arbetsliv.

Nyhyttans Badanstalt

Fysikalisk-dietisk kurort

Storslagen bergslagsnatur — utmärkta promenadvägar — hög och torr barrskogsluft — sjukgymnastik — massage — bad.

Läkare: Dr G. Smårs.

Behandling av invärtes sjukdomar, mag- och tarmsjukdomar, hjärt- och blodtryckssjukdomar, reumatiska åkommor. Konvalescens och rekreation.

Prospekt och upplysningar genom rumsbeställningen.

Tel. Järnboås 13.

OBS! Post- och järnvägsstation JÄRNBOÅS.